

Verbranden of veranderen (1): bent u een *boiling frog*?

Neem een pan met heet water. Stop vervolgens een kikker in de pan. Wat denkt u dat er gebeurt? De kikker springt er natuurlijk uit! Wie wil nou in heet water zitten? Neem vervolgens nogmaals een pan, maar ditmaal met koud water. Stop de kikker dáárin, breng het water geleidelijk aan de kook en zie: de kikker blijft zitten. De verandering van temperatuur is voor hem te langzaam om op te merken, maar hij sterft uiteindelijk wel van de hitte.

Bent u ook zo'n *boiling frog*? Veel mensen zijn dat wel. Sterker nog: hele organisaties en sectoren gedragen zich soms als kikkers. Geleidelijke veranderingen in hun omgeving zien zij vaak niet – en daarmee noch de kansen van die veranderingen, noch de risico's. Dat geldt trouwens ook voor mijzelf. Soms kijk ik terug op een situatie en denk ik: 'Dat ik dát niet gezien heb! Had ik beter opgelet, dan was ik uit de pan gesprongen.'

De fruitsector is geen uitzondering. Er is langzaam maar zeker een situatie ontstaan van 'te hard werken voor te weinig rendement'. Maar veel fruittelers doen weinig om die situatie te keren. Sterker nog, ze lijken zich erbij neer te leggen. En dat is niet handig, want het kookpunt nadert. U kunt dat zelf zien, als u naar de statistieken kijkt. (En misschien helpt die blik u ook om 'wakker' te worden, voordat het te laat is.)

Ga maar na: de totale schulden in de fruitteelt zijn in 7 jaar met circa 65% toegenomen. In dezelfde periode is de schuld per hectare gestegen van circa € 25.000,- naar € 40.000,-. Normaal gesproken dienen tegenover deze hogere schulden ook *structureel* hogere rendementen te staan. Maar helaas is dat nu niet het geval. Tegen deze achtergrond zie ik dat veel fruittelers nog harder gaan werken en hun tuin niet meer verlaten.

Die aanpak werkt niet. Er is échte verandering nodig. En die begint bij u zelf. Ik weet uit eigen ervaring dat zo'n verandering niet makkelijk is. U zult talrijke vragen hebben. Waar moet ik beginnen? Waar ligt mijn zwakte en waar mijn kracht? Wat gebeurt er precies in mijn omgeving? Wat betekent dat voor mij? En wat wil ik nu eigenlijk zelf? Het door de Rabobank, NFO en LEI ontwikkelde programma 'Telers in bloei' helpt u die vragen te beantwoorden.

Investeer in uzelf en maak gebruik van dit programma. Uw bedrijf en uzelf zijn het zeker waard! U zult dan onder andere de geleidelijke veranderingen in uw omgeving leren waarnemen, zodat u niet eindigt als de gekookte kikker. En hopelijk zelfs geen brandwonden oploopt. Dat klinkt eenvoudig, maar is het niet. Want inmiddels kookt het water al aardig. Daarover in mijn volgende blog méér...

